

Social motivation scale in people with physical- motor AND mental-psychological disabilities

Samaneh Rezaei Behdani¹ , Ahmad Ghazanfari² , Reza Ahmadi³

1. Ph.D Candidate in Educational Psychology, Department of Psychology, Shahrekord Branch, Islamic Azad University, Sharkord, Iran. E-mail: ehsan206_69@yahoo.com

2. Associate Professor, Department of Psychology, Shahrekord Branch, Islamic Azad University, Shahrekord, Iran. E-mail: agzhaan5@yahoo.com

3. Associate Professor, Department of Psychology, Shahrekord Branch, Islamic Azad University, Shahrekord, Iran. E-mail: rozgarden28@yahoo.com

ARTICLE INFO

Article type:

Research Article

Article history:

Received 13 December 2024

Received in revised form 09 January 2025

Accepted 13 February 2025

Published Online 22 August 2025

Keywords:

social motivation scale, people with disabilities, validation

ABSTRACT

Background: Assessing social motivation can help to better understand the needs, capabilities, and psychological and social barriers of people with disabilities. However, there are few direct tools to measure social motivation in the disabled population. Despite the importance of social motivation in people with Physical- motor AND mental-psychological disabilities and the availability of a reliable tool to measure it, there is no standard scale in Iran to assess this construct for people with disabilities.

Aims: The purpose of this study was to investigate the validation of the social motivation scale in people with Physical- motor AND mental-psychological disabilities in Yazd.

Methods: The method of this research was a descriptive-crossectional a type of Psychometric studies. The statistical population of the study included all individuals aged 18 to 40 with physical-motor, psychological, and mental disabilities in the city of Yazd (1540 people) in 2024. Based on the Kline (2023) method, given that the number of questions in the scale under study (social motivation scale) was 26 questions, the sample size of the study was 520 people. The instrument used in this study was the Social Motivation Scale (Phillips et al., 2021). After translation and necessary adaptations, the final version was administered using a simple random sampling to 520 people with disabilities in Yazd city. Also, correlation coefficient test, exploratory factor analysis, confirmatory factor analysis, and SPSS software were used to analyze the data in this study.

Results: The results of data analysis in this study showed that the social motivation scale had appropriate face and content validity. The data also indicated that this scale has a five-factor structure in people with Physical- motor AND mental-psychological disabilities, and this five-factor scale model had a good fit. Cronbach's alpha coefficient for the subscales ranged from 0.77 to 0.93 and for the total score was 0.88. The results also showed that the factor loading of all scale questions was higher than 0.60.

Conclusion: Overall, this scale appears to have adequate validity for measuring social motivation in people with Physical- motor AND mental-psychological disabilities among the Iranian sample, and it can be used for counseling and rehabilitation purposes in people with disabilities.

Citation: Rezaei Behdani, S., Ghazanfari, A., & Ahmadi, R. (2025). Social motivation scale in people with physical- motor AND mental-psychological disabilities. *Journal of Psychological Science*, 24(150), 321-336. [10.52547/JPS.24.150.321](https://doi.org/10.52547/JPS.24.150.321)

Journal of Psychological Science, Vol. 24, No. 150, 2025

© The Author(s). DOI: [10.52547/JPS.24.150.321](https://doi.org/10.52547/JPS.24.150.321)

✉ **Corresponding Author:** Ahmad Ghazanfari, Associate Professor, Department of Psychology, Shahrekord Branch, Islamic Azad University, Shahrekord, Iran.

E-mail: agzhaan5@yahoo.com, Tel: (+98) 9133220146

Extended Abstract

Introduction

Disability is a relative term and an obstacle to a person performing an activity in its natural form. Disability includes any type of loss, limitation, and defect in physical and mental functions (Ghafarpoor Nafchi & Mohammadi, 2017).

Disability, as a multifaceted and complex phenomenon, includes physical, sensory, cognitive, and psychological limitations and has profound effects on individuals' individual and social lives. This condition can affect people's ability to perform daily activities and participate in social life in various ways, leading to a decrease in quality of life, feelings of isolation, and self-confidence (Rudolph & Bohn, 2014). The presence of more than one billion people with disabilities in the world, which constitutes about 15% of the world's population, has made the issue of disability an important issue in societies (Soltanifar, & Eftekhar, 2013).

On the other hand, social motivation, as one of the most important psychological factors, plays a key role in improving the quality of life and strengthening social interactions of people with disabilities. Social motivation refers to an individual's desire and tendency to communicate, interact, and participate in social activities. This type of motivation can act as a stimulus for more active participation in society, increasing positive self-concept, and promoting a sense of belonging and social solidarity (Rudolph & Bohn, 2014). Social motivation is a powerful source for guiding human behavior, and its disruption leads to disability in various fields (Chevallier, et al., 2012). Facing various social issues is difficult for people with disabilities (Behroozian et al., 2023). Given the many challenges faced by people with disabilities, including limited access to resources and social opportunities, accurate and reliable assessment of social motivation in these individuals is of particular importance. Information obtained through measuring social motivation can lead to the development and improvement of intervention and support programs that aim to improve the quality of life and increase social participation of these individuals (Kleiber, 2024).

For decades, social motivation has been considered and studied as a possible cause and consequence of social effectiveness. However, there are few direct instruments to measure social motivation, and even fewer of these instruments are available for disabled populations (Phillips et al., 2021). Examining the factor structure of the social motivation scale can help identify and better understand the different dimensions of this concept. The factor structure shows how the different items of the scale are related to each other and whether these items accurately represent different dimensions of social motivation. This could help improve and refine the scale to provide a more accurate measurement of social motivation in people with disabilities (Bottini, 2018). The Social Motivation Scale for People with Disabilities was first validated by Phillips et al. (2021). The results of exploratory factor analysis in the aforementioned study revealed a 26-item questionnaire in 5 subscales in the population of people with disabilities. The Social Motivation Scale provides a useful tool for increasing understanding of social motivation in research and practice in rehabilitation psychology and counseling (Phillips et al., 2021).

Given that specialized questionnaires are the main tool for researchers in field studies, their validation seems very important and necessary. And the studies conducted in this field are also of great methodological importance and value. It is worth noting that despite the importance of the issue of "social motivation in people with disabilities" and the existence of a reliable tool to measure it, a standard scale was not found in Iran to assess this construct for people with disabilities. Therefore, given the lack of a valid tool in Persian to measure social motivation and given its widespread use, this study aims to answer the question of whether the social motivation scale has appropriate validity and reliability for use in Iran?

Method

The method of this research was a descriptive-crosssectional a type of Psychometric studies. The statistical population of the study included all individuals aged 18 to 40 with physical, motor, psychological, and mental disabilities in the city of

Yazd (1540 people) in 2024. Based on the Kline (2023) method, given that the number of questions in the scale under study (social motivation scale) was 26 questions, the sample size of the study was 520 people. The instrument used in this study was the Social Motivation Scale (Phillips et al., 2021). After translation and necessary adaptations, the final version was administered using a simple random sampling to 520 people with disabilities in Yazd city. Also, correlation coefficient test, exploratory factor analysis, confirmatory factor analysis, and SPSS software were used to analyze the data in this study.

Results

In this study, 520 people with disabilities participated in the treatment and rehabilitation centers of the welfare organization in Yazd city.

Among the participants, 226 (43.50%) participants had physical-motor disabilities, 139 (26.70%) had psychological disabilities, and 155 (29.80%) had mental disabilities. 215 (41.30%) of the participants were female and 305 (58.70%) were male. Also, the average age of the participants in this study was 27.71 and their standard deviation was 6.95. The reliability coefficient of the total score of the social motivation scale and its subscales is shown in Table 1.

Table 1. Reliability coefficient of the social motivation scale and its subscales

Variable/Components	Minimum Score	Maximum Score	Average	Standard Deviation
Total score	32	130	90.88	15.17
Self-efficacy	8	40	28.68	7.72
Emotional expression	4	20	14.49	3.56
Social bonding	6	30	22.02	5.58
Arousal	5	25	15.87	4.81
Power/leadership	3	15	9.83	2.78

The results of Table 1, Cronbach's alpha coefficients for the total social motivation score and its five subscales, showed that this scale has good reliability coefficients in the statistical sample of the present study.

Also, the results measure of sampling adequacy index (KMO) showed a value of 0.853, which indicates that the current sample is suitable for factor analysis. The initial communalities after factor extraction for variables entered in factor analysis is shown in Table 2.

The scree plot for the extracted factors of the social motivation scale is also shown in Figure 1.

The diagram in Figure 1 was used to determine the optimal number of components. According to this diagram, it can be seen that from the fifth factor onwards, the changes in the eigenvalue decrease, hence five factors can be extracted as the important factors that play the most role in explaining the variance of the data. The results of the fit indices of the five-factor model of the social motivation scale are shown in Table 3.

Table 2. Initial communalities after factor extraction for variables entered in factor analysis

questions	Initial	extracted	questions	Initial	extracted
1	1	0.595	14	1	0.723
2	1	0.657	15	1	0.785
3	1	0.753	16	1	0.772
4	1	0.762	17	1	0.658
5	1	0.784	18	1	0.710
6	1	0.676	19	1	0.698
7	1	0.726	20	1	0.626
8	1	0.738	21	1	0.720
9	1	0.644	22	1	0.807
10	1	0.709	23	1	0.759
11	1	0.741	24	1	0.717
12	1	0.709	25	1	0.643
13	1	0.741	26	1	0.701

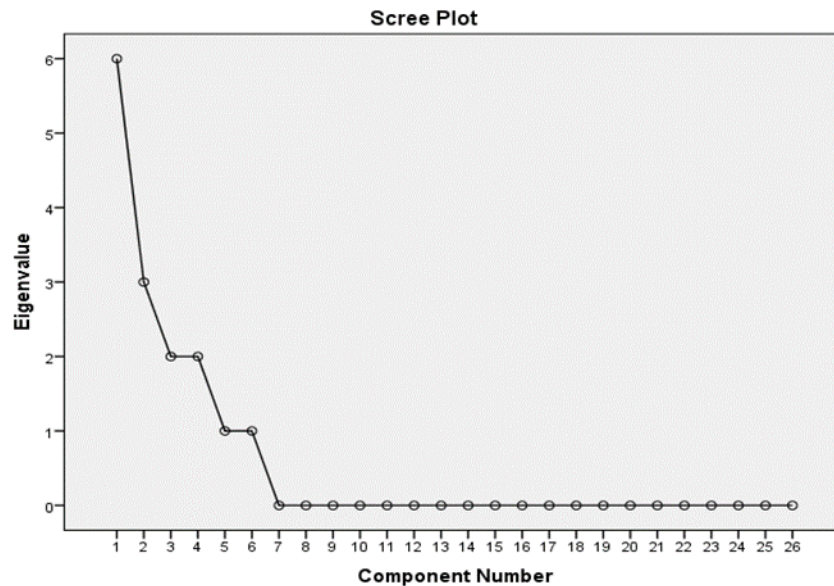

Figure 1. Scree plot for extracted factors of the social motivation scale

Table 3. Results of the fit indices of the five-factor model of the social motivation scale

Variable	X ²	df	NFI	GFI	IFI	CFI	RMSEA
Five factors	5.882	289	0.903	0.889	0.898	0.899	0.064

The results in Table 3 show that the five-factor model of the social motivation scale had a good fit. The results of this table also indicate that all the estimated values of the model are significant and none of the scale questions should be deleted.

Conclusion

The purpose of this study was to investigate the validation of the social motivation scale in people with disabilities in the city of Yazd.

The results of data analysis in this study showed that the social motivation scale for people with disabilities, in addition to having appropriate face and content validity, has a five-factor factor structure. This finding is consistent with the results of the study by Phillips et al. (2021).

Paying attention to social motivation in people with disabilities is not only one of the important points in paying special attention to these people with special needs, Moreover, inefficient, costly, and time-consuming methods have also led to the failure to identify the correct method for assessing the social motivation of these individuals and the loss of a golden era for providing services to this group of people to reduce their future problems. Therefore, it

is important to have a tool that is capable of identifying the social motivation of this group of people and that, in addition to being easy to use, is also easy to interpret and inexpensive.

Given these challenges, it is of particular importance to recognize and accurately assess the needs and capabilities of these individuals. Social motivation is one of the key elements in improving the quality of life of these people. Therefore, examining the psychometric properties of the Social Motivation Scale will help psychologists and counselors who work with people with disabilities develop appropriate tools to measure social motivation and gain a better understanding of how to support this group of people (Meo et al., 2022). Examining the psychometric properties of the Social Motivation Scale helps us ensure the accuracy and validity of this tool and be able to obtain reliable results. Research in this area can help develop new tools and improve existing ones, allowing us to make more accurate assessments of social adjustment (Maloney et al., 2023).

Overall, this scale appears to have adequate validity for measuring social motivation in people with disabilities among the Iranian sample, and it can be

used for counseling and rehabilitation purposes in people with disabilities.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: This study is derived from the first author's doctoral dissertation in Educational Psychology at Islamic Azad University, Shahrekord Branch. Also, in order to comply with the ethical considerations of the research, participants were explained that participation in the research was voluntary and that their information would be confidential, and written informed consent was obtained from them.

Funding: This study was conducted as a PhD thesis with no financial support.

Authors' contribution: The first author was the senior author of this study, the second were the supervisor and the third was the advisors.

Conflict of interest: The authors declare no conflict of interest for this study.

Acknowledgments: We sincerely thank all participants who participated in this study.

اعتباریابی مقیاس انگیزش اجتماعی در افراد مبتلا به ناتوانی جسمی-حرکتی، روانی و ذهنی

سمانه رضایی بهدانی^۱، احمد غضنفری^۲، رضا احمدی^۳

۱. دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی، گروه روانشناسی، واحد شهر کرد، دانشگاه آزاد اسلامی، شهر کرد، ایران.

۲. دانشیار، گروه روانشناسی، واحد شهر کرد، دانشگاه آزاد اسلامی، شهر کرد، ایران.

۳. دانشیار، گروه روانشناسی، واحد شهر کرد، دانشگاه آزاد اسلامی، شهر کرد، ایران.

چکیده

مشخصات مقاله

نوع مقاله:

پژوهشی

تاریخچه مقاله:

دریافت: ۱۴۰۳/۰۹/۲۳

بازنگری: ۱۴۰۳/۱۰/۲۰

پذیرش: ۱۴۰۳/۱۱/۲۵

انتشار برخط: ۱۴۰۴/۰۶/۰۱

کلیدواژه‌ها:

مقیاس انگیزش اجتماعی،

افراد دارای ناتوانی،

اعتباریابی

زمینه: ارزیابی انگیزش اجتماعی می‌تواند به درک بهتر نیازها، توانمندی‌ها و موانع روانی و اجتماعی افراد دارای ناتوانی کمک کند. با این حال، ابزارهای مستقیم اندکی برای سنجش انگیزش اجتماعی در مورد جمعیت ناتوان وجود دارد. علی‌رغم اهمیت انگیزش اجتماعی در افراد مبتلا به ناتوانی جسمی-حرکتی، روانی و ذهنی و داشتن ابزاری پایا برای سنجش آن، مقیاس استاندارد در ایران جهت ارزیابی این سازه برای افراد دارای ناتوانی وجود ندارد.

هدف: هدف از انجام این پژوهش، بررسی اعتباریابی مقیاس انگیزش اجتماعی در افراد مبتلا به ناتوانی جسمی-حرکتی، روانی و ذهنی در شهر یزد بود.

روش: روش این پژوهش، توصیفی-مقطعی از نوع مطالعات روان‌سنجی بود. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی افراد ۱۸ تا ۴۰ سال دارای ناتوانی جسمی-حرکتی، روانی و ذهنی در شهر یزد به تعداد ۱۵۴۰ نفر در سال ۱۴۰۳ بود. بر اساس روش کلاین (۲۰۲۳) با توجه به این که تعداد سؤالات مقیاس مورد مطالعه (مقیاس انگیزش اجتماعی) ۲۶ سؤال بود، حجم نمونه پژوهش، ۵۲۰ نفر در نظر گرفته شد. ابزار مورد استفاده در این پژوهش، مقیاس انگیزش اجتماعی (فیلیس و همکاران، ۲۰۲۱) بود. پس از ترجمه و تطبیق‌های لازم، نسخه نهایی با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده بر روی ۵۲۰ نفر از افراد دارای ناتوانی در شهر یزد اجرا شد. هم‌چنین برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در این پژوهش از آزمون ضریب همبستگی، تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل عاملی تأییدی و نرم‌افزار SPSS استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج تحلیل داده‌های این پژوهش نشان داد که مقیاس انگیزش اجتماعی از روایی صوری و محتوایی مناسب برخوردار بود. هم‌چنین داده‌ها حاکی از آن بود که این مقیاس در افراد مبتلا به ناتوانی جسمی-حرکتی، روانی و ذهنی از ساختار پنج عاملی برخوردار است و این مدل پنج عاملی مقیاس از برازش مطلوب برخوردار بود. ضریب آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاس‌ها در دامنه ۰/۷۷ تا ۰/۹۳ و برای نمره کل برابر ۰/۸۸ بود. نتایج هم‌چنین نشان داد که بار عاملی تمامی سؤالات مقیاس بالاتر از ۰/۶۰ بود.

نتیجه‌گیری: در مجموع نتایج نشان داد این مقیاس از اعتبار مناسب برای سنجش انگیزش اجتماعی در افراد مبتلا به ناتوانی جسمی-حرکتی، روانی و ذهنی در بین نمونه ایرانی برخوردار است و می‌توان از آن برای مقاصد مشاوره‌ای و توانبخشی در افراد دارای ناتوانی استفاده کرد.

استناد: رضایی بهدانی، سمانه؛ غضنفری، احمد؛ و احمدی، رضا (۱۴۰۴). اعتباریابی مقیاس انگیزش اجتماعی در افراد مبتلا به ناتوانی جسمی-حرکتی، روانی و ذهنی. مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۴، شماره ۱۵۰، ۳۳۶-۳۲۱.

مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۴، شماره ۱۵۰، ۱۴۰۴. DOI: [10.52547/JPS.24.150.321](https://doi.org/10.52547/JPS.24.150.321)

© نویسنده‌گان.

✉ نویسنده مسئول: احمد غضنفری، دانشیار، گروه روانشناسی، واحد شهر کرد، دانشگاه آزاد اسلامی، شهر کرد، ایران. رایانامه: agzhaan5@yahoo.com

تلفن: ۰۹۱۳۳۲۲۰۱۴۶

مقدمه

ناتوانی^۱ اصطلاحی نسبی و مانعی در برابر انسان برای انجام فعالیت به شکل طبیعی آن است. ناتوانی هر نوع فقدان، محدودیت و نقص در کارکردهای جسمی و ذهنی را شامل می‌شود (غفارپور نافچی و محمدی، ۱۳۹۶). ناتوانی به عنوان یک پدیده چند وجهی و پیچیده، شامل محدودیت‌های جسمانی، حسی، شناختی و روانی است و تأثیرات عمیقی بر زندگی فردی و اجتماعی افراد می‌گذارد. این وضعیت می‌تواند به صورت‌های مختلف بر توانایی افراد برای انجام فعالیت‌های روزمره و مشارکت در زندگی اجتماعی اثر بگذارد و منجر به کاهش کیفیت زندگی، احساس انزوا و اعتماد به نفس شود (رودلوف و بون، ۲۰۱۴). حضور بیش از یک میلیارد فرد دارای ناتوانی در جهان که حدود ۱۵ درصد جمعیت جهان را تشکیل می‌دهند، موضوع ناتوانی را به مسئله مهمی در جوامع تبدیل کرده است (سلطانی‌فر و افتخار، ۱۳۹۲). در ایران نیز شیوع ناتوانی، ۱۴ درصد برآورد شده است (سجادی و زنجری، ۱۳۹۴).

از سوی دیگر، انگیزش اجتماعی^۲، به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل روان‌شناختی، نقشی کلیدی در بهبود کیفیت زندگی و تقویت تعاملات اجتماعی افراد دارای ناتوانی^۳ ایفا می‌کند (قیصری، شیخ، حومینان شریف آبادی و باقرزاده، ۱۴۰۳). انگیزش اجتماعی به تمایل و گرایش فرد برای برقراری ارتباط، تعامل و مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی اشاره دارد (خدادادی و قمرانی، ۱۳۹۶). این نوع انگیزش می‌تواند به عنوان محرکی برای مشارکت فعالانه‌تر در جامعه، افزایش خودپنداره مثبت و ارتقای احساس تعلق و همبستگی اجتماعی عمل کند (رودلوف و بون، ۲۰۱۴). در سال‌های اخیر، انگیزش اجتماعی به عنوان یک حوزه پژوهشی نویدبخش در تعامل روان‌شناسی اجتماعی، اقتصاد رفتاری، علوم اعصاب اجتماعی و زیست‌شناسی تکاملی پدیدار شده است. انگیزش اجتماعی یک منبع قوی برای هدایت رفتار بشر است و اختلال در آن به ناتوانی در زمینه‌های گوناگون منجر می‌شود (چوالیر و همکاران، ۲۰۱۲).

علاوه بر این، افراد دارای ناتوانی به دلیل دسترسی محدود به خدمات مناسب فرهنگی، نگرش‌های منفی جامعه و در نتیجه مشارکت حاشیه‌ای در جامعه به چالش کشیده شده‌اند. از این رو، رویارویی با موضوعات اجتماعی

مختلف برای افراد دارای ناتوانی دشوار است (بهروزیان و همکاران، ۱۴۰۲). با توجه به چالش‌های فراوانی که افراد دارای ناتوانی با آن مواجه‌اند از جمله دسترسی محدود به منابع و فرصت‌های اجتماعی، سنجش دقیق و معتبر انگیزش اجتماعی این افراد از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. مطالعات خاص در مورد انگیزه‌های اجتماعی افراد دارای معلولیت محدود است. ارزیابی انگیزش اجتماعی می‌تواند به درک بهتر نیازها، توانمندی‌ها و موانع روانی و اجتماعی این افراد کمک کند. علاوه بر این، سنجش انگیزش اجتماعی به منظور ارزیابی تمایل و انگیزه افراد برای شرکت در فعالیت‌های اجتماعی و تعامل با دیگران انجام می‌شود. اطلاعات به دست آمده از طریق سنجش انگیزش اجتماعی می‌تواند به توسعه و بهبود برنامه‌های مداخله‌ای و حمایتی منجر شود که هدف آن‌ها ارتقای کیفیت زندگی و افزایش مشارکت اجتماعی این افراد است (کلیر، ۲۰۲۴).

برای دهه‌ها، انگیزش اجتماعی به عنوان علت و پیامد احتمالی اثربخشی اجتماعی در نظر گرفته شده و مورد مطالعه قرار گرفته است. با این حال، ابزارهای مستقیم کمی برای سنجش انگیزش اجتماعی وجود دارد، و حتی تعداد این ابزارها در مورد جمعیت ناتوان، بسیار کمتر است (فیلیس و همکاران، ۲۰۲۱). در این میان، مقیاس انگیزش اجتماعی به عنوان یک ابزار سنجش کلیدی، اهمیت بسیاری در ارزیابی انگیزه‌های اجتماعی دارد. ویژگی‌های روان‌سنجی این مقیاس، شامل پایایی، اعتبار و ساختار عاملی، از جنبه‌های مهمی است که نیاز به بررسی دقیق دارند (رایان و دسی، ۲۰۲۰). بررسی ساختار عاملی مقیاس انگیزش اجتماعی می‌تواند به شناسایی و درک بهتر ابعاد مختلف این مفهوم کمک کند. ساختار عاملی نشان می‌دهد که چگونه آیتم‌های مختلف مقیاس به یکدیگر مرتبط هستند و آیا این آیتم‌ها به درستی نمایانگر ابعاد مختلف انگیزش اجتماعی می‌باشند یا خیر. این امر می‌تواند به بهبود و اصلاح مقیاس کمک کند تا اندازه‌گیری دقیق‌تری از انگیزش اجتماعی افراد دارای ناتوانی ارائه دهد (بوتینی، ۲۰۱۸).

مقیاس انگیزش اجتماعی برای افراد دارای معلولیت برای اولین بار توسط فیلیس و همکاران (۲۰۲۱) اعتباریابی شد. نتایج تحلیل عامل اکتشافی در مطالعه مذکور، یک پرسش‌نامه ۲۶ ماده در ۵ خرده مقیاس را در جمعیت

3. People with Disabilities

1. Disability

2. Social motivation

عمومی برای افراد دارای معلولیت نشان داد. هم‌چنین تحلیل روایی همزمان در این پژوهش نشان داد که اکثر ماده‌های مقیاس به طور معنی‌داری با متغیرهای روانی اجتماعی مرتبط در جهت‌های مورد انتظار مرتبط هستند. مقیاس انگیزش اجتماعی ابزار مفیدی برای افزایش درک انگیزش اجتماعی در پژوهش و عمل روان‌شناسی و مشاوره توانبخشی ارائه می‌دهد (فیلیس و همکاران، ۲۰۲۱).

با توجه به این که پرسش‌نامه‌های تخصصی، ابزار اصلی پژوهشگران در مطالعات میدانی است، لذا اعتباریابی آن‌ها بسیار مهم و ضروری به نظر می‌رسد و مطالعاتی که در این حوزه انجام می‌گیرد نیز از لحاظ روش شناختی از اهمیت و ارزش زیادی برخوردار هستند. قابل ذکر است که علی‌رغم اهمیت موضوع «انگیزش اجتماعی در افراد دارای ناتوانی» و داشتن ابزاری پایا برای سنجش آن، مقیاس استاندارد در ایران جهت ارزیابی این سازه برای افراد دارای ناتوانی یافت نشد.

بنابراین، با توجه به فقدان ابزار معتبر به زبان فارسی برای سنجش انگیزش اجتماعی و با توجه به گستردگی کاربرد آن، این مطالعه به منظور معرفی و بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس انگیزش اجتماعی انجام شده است و قصد دارد به این سؤال پاسخ دهد که آیا مقیاس انگیزش اجتماعی برای استفاده افراد مبتلا به ناتوانی در ایران از روایی و پایایی مناسب برخوردار است؟

روش

الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: روش این پژوهش با توجه به هدف آن که روان‌سنجی ابزار بود و با در نظر گرفتن کاربرد آن در تشخیص انگیزش اجتماعی در افراد دارای ناتوانی، توصیفی-مقطعی و از نظر شیوه جمع‌آوری داده‌ها، از نوع تحلیل عاملی بود. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی افراد دارای ناتوانی جسمی-حرکتی، روانی و ذهنی در شهر یزد (به تعداد ۱۵۴۰ نفر) در سال ۱۴۰۳ بود. بر اساس روش کلاین (۲۰۲۳) برای تحلیل عاملی، که برای هر سؤال ۲۰ نفر لحاظ می‌شود و با توجه به این که تعداد سؤالات مقیاس مورد مطالعه (مقیاس انگیزش اجتماعی) ۲۶ سؤال بود، بر اساس آن، حجم نمونه پژوهش حاضر ۵۲۰ نفر در نظر گرفته شد. روش نمونه‌گیری در این پژوهش به صورت تصادفی

ساده بود، به این صورت که برای انتخاب افراد نمونه آماری، به مراکز درمانی و توانبخشی تحت نظارت سازمان بهزیستی مراجعه شد و پس از تهیه فهرست اسامی افراد دارای ناتوانی جسمی-حرکتی، روانی و ذهنی، مقیاس انگیزش اجتماعی در اختیار ۶۴۵ نفر از افراد دارای ناتوانی قرار داده شد. از این رو همه افراد دارای ناتوانی در مراکز مذکور، شرایط برابر جهت شرکت در پژوهش حاضر داشتند و تا زمانی که ۵۲۰ پرسش‌نامه به طور کامل تکمیل شد، این فرایند ادامه داشت.

ملاک‌های ورود به این پژوهش شامل ابتلا به ناتوانی جسمی-حرکتی، روانی و ذهنی با تأیید سازمان بهزیستی، قرار داشتن در دامنه سنی ۱۸ تا ۴۰ سال و رضایت شرکت‌کننده جهت شرکت در پژوهش بود. ملاک‌های خروج نیز شامل عدم رضایت از تداوم شرکت در پژوهش حاضر و عدم پاسخ‌گویی کامل به سؤالات مقیاس انگیزش اجتماعی بود.

ب) ابزار

مقیاس انگیزش اجتماعی^۱ (SMS): این مقیاس جهت سنجش انگیزش اجتماعی در افراد دارای ناتوانی توسط فیلیس و همکاران (۲۰۲۱) ساخته شد. نسخه اولیه این مقیاس، ۶۴ ماده‌ای بود و بر اساس مدل زویخ از انگیزه اجتماعی توسط وروف (۱۹۷۸) ساخته شد و سپس در سال ۲۰۰۵ توسط آلن مورد بازبینی قرار گرفت و سپس در سال ۲۰۲۱ توسط فیلیس و همکاران (۲۰۲۱) مورد بازبینی و تدوین مجدد قرار گرفت. فیلیس و همکاران (۲۰۲۱) هنجاریابی این مقیاس را بر روی ۱۲۴۳ نفر از افراد دارای ناتوانی‌های جسمی-حرکتی و روانی انجام دادند که بر اساس نتایج آن، مقیاس انگیزش اجتماعی را در پنج بُعد خودکارآمدی اجتماعی، ابراز هیجانی، پیوند اجتماعی، برانگیختگی و رهبری تدوین کردند. آزمودنی‌ها برای پاسخ‌گویی به سؤالات مقیاس مذکور، باید فراوانی رخداد هر رفتار را بر روی یک مقیاس ۵ درجه‌ای از خیلی کم (۱)، کم (۲)، متوسط (۳)، زیاد (۴) تا خیلی زیاد (۵) نشان دهند. در مقیاس هنجاریابی شده، تعداد سؤالات از ۶۴ ماده به ۲۶ ماده کاهش یافت. سازندگان این مقیاس، روایی سازه آن را مناسب ذکر کرده‌اند، به طوری که دو عامل آن، ۵۳/۸۸ درصد واریانس کل انگیزش اجتماعی در افراد ناتوان را تبیین کردند و روایی ملاکی آن با پرسش‌نامه رضایت از زندگی ۰/۹۲، اعتماد به نفس

¹. Social Motivation Scale

نهایت، ۵۲۰ پرسش‌نامه به طور کامل تکمیل شد و اطلاعات آن‌ها جهت تجزیه و تحلیل و پاسخ‌گویی به سؤال پژوهش وارد نرم‌افزار SPSS شد.

یافته‌ها

در این پژوهش، تعداد ۵۲۰ نفر از افراد دارای ناتوانی در مراکز درمانی و توانبخشی تحت پوشش سازمان بهزیستی در شهر یزد حضور داشتند. از این بین، ۲۲۶ نفر (۴۳/۵۰ درصد) از شرکت‌کنندگان دارای ناتوانی جسمی-حرکتی، ۱۳۹ نفر (۲۶/۷۰ درصد) ناتوانی روانی و ۱۵۵ نفر (۲۹/۸۰ درصد) نیز دارای ناتوانی ذهنی بودند. ۲۱۵ نفر (۴۱/۳۰ درصد) از شرکت‌کنندگان، زن و ۳۰۵ نفر (۵۸/۷۰ درصد) از آنها مرد بودند. هم‌چنین میانگین سنی شرکت‌کنندگان در این پژوهش، ۲۷/۷۱ و انحراف معیار آن‌ها برابر ۶/۹۵ بود. شاخص‌های توصیفی نمره کل انگیزش اجتماعی و خرده مقیاس‌های آن در جدول ۱ و ضریب پایایی نمره کل مقیاس و خرده مقیاس‌های آن نیز در جدول ۲ آمده است.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی نمره کل انگیزش اجتماعی و خرده مقیاس‌های آن

متغیر/ مؤلفه‌ها	حداقل نمره	حداکثر نمره	میانگین	انحراف معیار
نمره کل انگیزش اجتماعی	۳۲	۱۳۰	۹۰/۸۸	۱۵/۱۷
خودکارآمدی	۸	۴۰	۲۸/۶۸	۷/۷۲
ابراز هیجانی	۴	۲۰	۱۴/۴۹	۳/۵۶
پیوند اجتماعی	۶	۳۰	۲۲/۰۲	۵/۵۸
برانگیختگی	۵	۲۵	۱۵/۸۷	۴/۸۱
قدرت/ رهبری	۳	۱۵	۹/۸۳	۲/۷۸

نتایج جدول ۲، ضرایب آلفای کرونباخ برای نمره کل انگیزش اجتماعی و خرده مقیاس‌های پنج‌گانه آن نشان داد که این مقیاس از ضرایب پایایی خوبی در نمونه آماری پژوهش حاضر برخوردار است. در ادامه، ضریب همبستگی نمره کل مقیاس انگیزش اجتماعی با تک تک سؤالات این مقیاس در جدول ۳ ارائه شده است.

ضرایب همبستگی مندرج در جدول ۳ نشان می‌دهد که نمره کل مقیاس انگیزش اجتماعی با تک تک سؤالات این مقیاس همبستگی بالایی دارند.

۰/۸۹، حمایت اجتماعی ۰/۸۷ به دست آمده است و روایی واگرایی آن با احساس تنهایی ۰/۸۷ محاسبه شده است.

ج) روش اجرا

در این پژوهش ابتدا مقیاس ۲۶ سؤالی انگیزش اجتماعی در افراد ناتوان فیلپس و همکاران (۲۰۲۱) به زبان فارسی ترجمه شد. سپس این ترجمه در اختیار ۳ نفر از خبرگان مرتبط، شامل یک استاد زبان انگلیسی و دو استاد گروه روان‌شناسی قرار گرفت و پس از گرفتن نظرات اصلاحی، مجدداً به زبان انگلیسی ترجمه شد و پس از اطمینان از ترجمه درست و دقیق، مقیاس مذکور جهت بررسی روایی محتوایی و صوری پرسش‌نامه در اختیار ۵ نفر از خبرگان دانشگاهی قرار گرفت و پس از تأیید نهایی روایی محتوایی و صوری، مقیاس به صورت کتبی در بین ۶۴۵ نفر از افراد ۱۸ تا ۴۰ سال دارای ناتوانی جسمی-حرکتی، روانی و ذهنی در شهر یزد اجرا شد و در

جدول ۱ شاخص توصیفی نمره کل انگیزش اجتماعی و خرده مقیاس‌های آن که شامل خودکارآمدی، ابزار هیجانی، پیوند اجتماعی، برانگیختگی و قدرت/رهبری است.

جدول ۲. ضریب پایایی مقیاس انگیزش اجتماعی و خرده مقیاس‌های آن

متغیر/ مؤلفه‌ها	تعداد سؤالات	آلفای کرونباخ
انگیزش اجتماعی	۲۶	۰/۸۸۲
خودکارآمدی	۸	۰/۹۳۷
ابراز هیجانی	۴	۰/۸۴۴
پیوند اجتماعی	۶	۰/۸۴۹
برانگیختگی	۵	۰/۸۸۲
قدرت/ رهبری	۳	۰/۷۷۶

جدول ۳. ضریب همبستگی نمرة کل مقیاس انگیزش اجتماعی با تک تک سؤالات

شماره سؤال	نمرة کل انگیزش اجتماعی	شماره سؤال	نمرة کل انگیزش اجتماعی
سؤال ۱	۰/۳۸۰	سؤال ۱۴	۰/۵۴۷
سؤال ۲	۰/۵۵۱	سؤال ۱۵	۰/۳۹۲
سؤال ۳	۰/۴۹۱	سؤال ۱۶	۰/۵۰۵
سؤال ۴	۰/۶۴۱	سؤال ۱۷	۰/۴۳۵
سؤال ۵	۰/۵۹۳	سؤال ۱۸	۰/۶۲۲
سؤال ۶	۰/۵۵۰	سؤال ۱۹	۰/۶۰۲
سؤال ۷	۰/۵۶۲	سؤال ۲۰	۰/۵۶۸
سؤال ۸	۰/۵۴۹	سؤال ۲۱	۰/۵۳۲
سؤال ۹	۰/۴۸۹	سؤال ۲۲	۰/۴۴۶
سؤال ۱۰	۰/۴۱۱	سؤال ۲۳	۰/۳۲۹
سؤال ۱۱	۰/۴۱۷	سؤال ۲۴	۰/۵۹۳
سؤال ۱۲	۰/۴۴۳	سؤال ۲۵	۰/۴۵۶
سؤال ۱۳	۰/۵۲۷	سؤال ۲۶	۰/۴۵۰

در این پژوهش، برای بررسی اعتبار سازه مقیاس انگیزش اجتماعی از روش تحلیل عاملی اکتشافی^۱ استفاده شد. قبل از پرداختن به تحلیل عاملی اکتشافی، شاخص دترمینان^۲ ماتریس همبستگی سؤالات مقیاس انگیزش اجتماعی برابر با ۰/۰۰۰۰۶۱ محاسبه شد که نشان گر این بود که ماتریس همبستگی سؤالات این مقیاس از هم خطی بودن چندگانه مبرا می باشد. هم چنین شاخص کفایت نمونه برداری و مناسب بودن داده های مقیاس انگیزش اجتماعی نیز بررسی شد که نتایج آن در جداول ۴ آمده است.

جدول ۴. شاخص کفایت نمونه برداری و مناسب بودن داده های مقیاس انگیزش اجتماعی

شاخص	میزان
KMO	۰/۸۵۳
آزمون کرویت بارتلت	۸۴۶۳/۸
درجه آزادی	۳۲۵
سطح معناداری	۰/۰۰۰۱

در جدول ۴، شاخص کفایت نمونه برداری (KMO) میزان ۰/۸۵۳ نشان داد که بیان گر این نتیجه است که نمونه فعلی برای تحلیل عاملی مناسب است. هم چنین نتایج آزمون کرویت بارتلت نیز نشان داد که داده های مقیاس انگیزش اجتماعی به اندازه کافی همبستگی دارند که بتوان تحلیل عاملی اکتشافی انجام داد. از این رو این نتیجه حاصل شد که سؤالات برای تحلیل عاملی مناسب و در سطح $P < ۰/۰۰۰۱$ معنادار هستند. میزان اشتراک اولیه

و بعد از استخراج عامل ها برای متغیرهای وارد شده در تحلیل عاملی نیز در جدول ۵ ارائه شده است.

همان طور که مشاهده شد، میزان اشتراک اولیه یا واریانس کل با میزان اشتراک عاملی متغیرها در جدول ۵ آمده است. برای مثال، ۵۹/۵ درصد واریانس نمرات سؤال اول، واریانس عامل مشترک است. این میزان برای سایر سؤالات مقیاس سازگاری اجتماعی در جدول ۳ درج شده است. در ادامه، مقدار ویژه و واریانس متناظر با عامل ها در جدول ۶ ارائه شده است.

جدول ۵. میزان اشتراک اولیه و بعد از استخراج عامل ها برای متغیرهای وارد شده در تحلیل عاملی

سؤالات	اولیه	استخراج شده	سؤالات	اولیه	استخراج شده
۱	۱	۰/۵۹۵	۱۴	۱	۰/۷۲۳
۲	۱	۰/۶۵۷	۱۵	۱	۰/۷۸۵
۳	۱	۰/۷۵۳	۱۶	۱	۰/۷۷۲
۴	۱	۰/۷۶۲	۱۷	۱	۰/۶۵۸
۵	۱	۰/۷۸۴	۱۸	۱	۰/۷۱۰
۶	۱	۰/۶۷۶	۱۹	۱	۰/۶۹۸
۷	۱	۰/۷۲۶	۲۰	۱	۰/۶۲۶
۸	۱	۰/۷۳۸	۲۱	۱	۰/۷۲۰
۹	۱	۰/۶۴۴	۲۲	۱	۰/۸۰۷
۱۰	۱	۰/۷۰۹	۲۳	۱	۰/۷۵۹
۱۱	۱	۰/۷۴۱	۲۴	۱	۰/۷۱۷
۱۲	۱	۰/۷۰۹	۲۵	۱	۰/۶۴۳
۱۳	۱	۰/۷۴۱	۲۶	۱	۰/۷۰۱

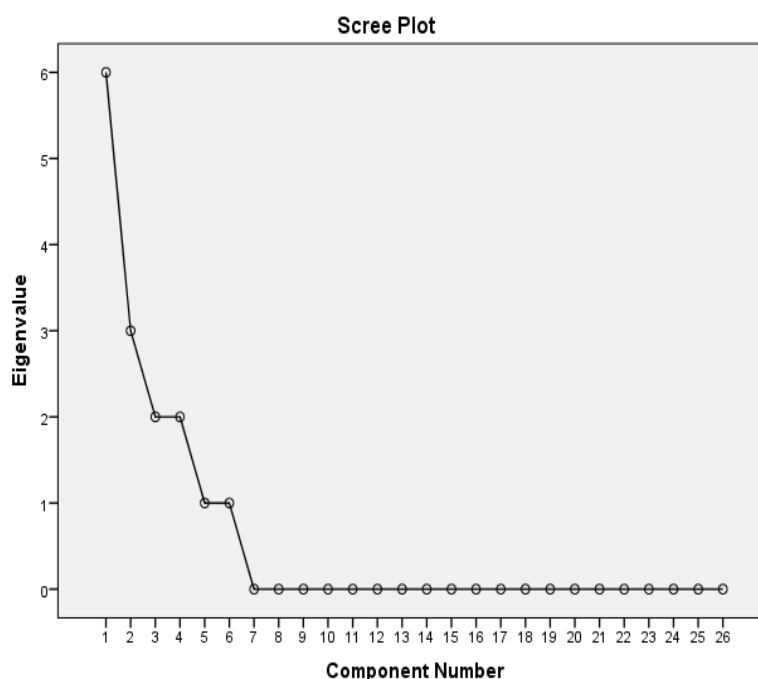
^۲. Determinant^۱. Exploratory factor analysis (EFA)

جدول ۶. درصد واریانس و مقادیر عامل‌های مختلف

مؤلفه	ارزش اولیه			مجموع مجذور بارهای استخراج شده			مجموع مجذور بارهای چرخش داده شده		
	کل	درصد واریانس	درصد تراکمی	کل	درصد واریانس	درصد تراکمی	کل	درصد واریانس	درصد تراکمی
۱	۶/۹۲۴	۲۶/۶۳۲	۲۶/۶۳۲	۶/۹۲۴	۲۶/۶۳۲	۲۶/۶۳۲	۵/۵۸۴	۲۱/۴۷۷	۲۱/۴۷۷
۲	۳/۹۳۷	۱۵/۱۴۴	۴۱/۷۷۵	۳/۹۳۷	۱۵/۱۴۴	۴۱/۷۷۵	۳/۵۷۲	۱۳/۷۳۷	۳۵/۲۱۴
۳	۲/۹۷۵	۱۱/۴۴۱	۵۳/۲۱۶	۲/۹۷۵	۱۱/۴۴۱	۵۳/۲۱۶	۳/۴۶۰	۱۳/۳۰۹	۴۸/۵۲۳
۴	۲/۳۶۰	۹/۰۷۸	۶۲/۲۹۴	۲/۳۶۰	۹/۰۷۸	۶۲/۲۹۴	۲/۷۷۰	۱۰/۶۵۴	۵۹/۱۷۷
۵	۱/۳۲۶	۵/۱۰۲	۶۷/۳۹۶	۱/۳۲۶	۵/۱۰۲	۶۷/۳۹۶	۲/۰۴۰	۷/۸۴۷	۶۷/۰۲۴
۶	۱/۱۰۴	۴/۲۵۰	۷۱/۶۴۷	۱/۱۰۴	۴/۲۵۰	۷۱/۶۴۷	۱/۲۰۲	۴/۶۲۳	۷۱/۶۴۷

همان طور که جدول ۶ نشان می‌دهد، در ستون مقدار برای هر یک از عامل‌ها در قالب مجموع واریانس تبیین شده برآورد شده است. واریانس تبیین شده برحسب درصدی از کل واریانس و درصد تجمعی است. مقدار ویژه هر عامل، نسبتی از واریانس کل متغیرها است که توسط آن عامل تبیین می‌شود. مقدار ویژه از طریق مجموع مجذورات بارهای عاملی مربوط به تمام متغیرها در آن عامل قابل محاسبه است، از این رو مقادیر ویژه، اهمیت اکتشافی عامل‌ها را در رابطه با متغیرها نشان می‌دهد. پایین بودن این مقدار برای یک عامل به این معنی است که آن عامل نقش واریانس تبیین شده اندکی در تبیین واریانس متغیرها داشته است. در ستون

مجموع مجذور بارهای استخراج شده، عامل‌هایی ارائه شده است که مقادیر ویژه آن‌ها بزرگ‌تر از عدد یک باشد. ستون مجموع مجذور بارهای چرخش داده شده مجموعه مقادیر عامل‌های استخراج شده بعد از چرخش را نشان می‌دهد. همان طور که مشاهده می‌شود، سه عامل قابلیت تبیین واریانس‌ها را دارند. اگر عامل‌های به دست آمده را با روش واریماکس چرخش دهیم عامل‌ها به ترتیب ۲۱/۴۷ درصد، ۱۳/۷۳ درصد، ۳۰/۱۳ درصد، ۱۰/۶۵ درصد، ۷/۸۴ درصد و ۴/۶۲ درصد از واریانس را در بردارند. نمودار اسکری برای عامل‌های استخراج شده مقیاس انگیزش اجتماعی نیز در شکل ۱ نمایش داده شده است.

شکل ۱. نمودار اسکری برای عامل‌های استخراج شده مقیاس انگیزش اجتماعی

نشان‌دهنده توانایی عامل‌های تعیین شده در تبیین واریانس متغیرهای مورد مطالعه و از طرف دیگر می‌تواند برای بررسی تناسب متغیرها برای تحلیل عاملی استفاده شود. نتایج ماتریس عاملی چرخش یافته نیز در جدول ۸ ارائه شده است.

جدول ۸. ماتریس عاملی چرخش یافته

سؤالات	مؤلفه‌ها				
	۱	۲	۳	۴	۵
۵	۰/۸۴۸				
۴	۰/۸۴۱				
۲۴	۰/۸۳۲				
۸	۰/۸۲۷				
۱۸	۰/۸۲۶				
۷	۰/۸۱۲				
۱۹	۰/۸۰۹				
۲	۰/۷۹۱				
۳		۰/۸۵۰			
۱۴		۰/۸۱۱			
۱۳		۰/۷۸۵			
۶		۰/۷۸۲			
۲۰		۰/۷۴۲			
۲۲			۰/۸۴۷		
۱۷			۰/۷۹۱		
۲۵			۰/۷۸۳		
۱۵			۰/۷۷۷		
۱			۰/۷۱۸		
۲۶			۰/۵۶۵		
۱۰				۰/۸۷۳	
۲۳				۰/۸۲۵	
۹				۰/۷۷۴	
۱۱				۰/۷۵۸	
۱۲					۰/۸۱۵
۲۱					۰/۷۵۳
۱۶					۰/۷۲۸

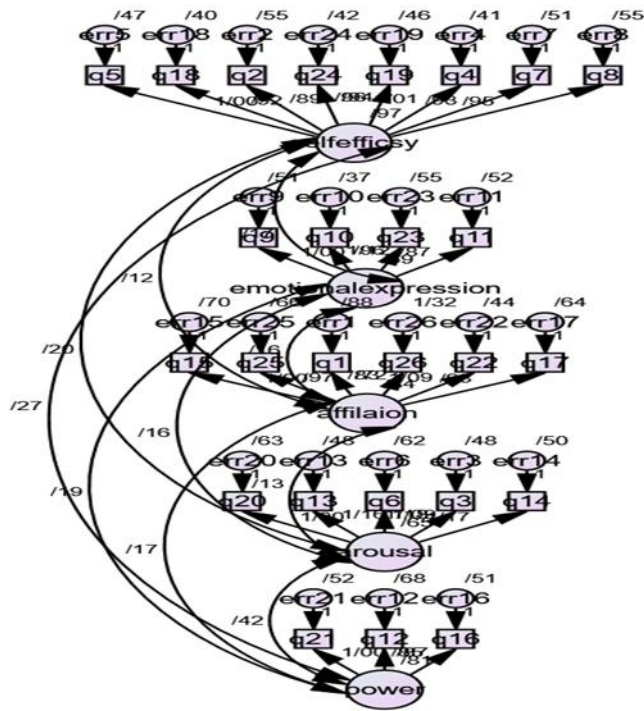
نتایج جدول ۸، سهم متغیرها را در عامل‌ها بعد از چرخش نشان می‌دهد. هر متغیر در عاملی قرار می‌گیرد که با آن عامل همبستگی بالایی معنی‌داری داشته باشد. در این جدول مشاهده می‌شود بار عاملی تمامی سؤالات بالاتر

تغییرات مقادیر ویژه در ارتباط با عامل‌ها در شکل ۱ مشاهده می‌شود. این نمودار برای تعیین تعداد بهینه مؤلفه‌ها به کار رفته است. با توجه به این نمودار مشاهده می‌شود که از عامل پنجم به بعد، تغییرات مقدار ویژه کم می‌شود، از این رو می‌توان پنج عامل را به عنوان عوامل مهم که بیشترین نقش را در تبیین واریانس داده‌ها دارند، استخراج کرد. در ادامه، نتایج ماتریس عاملی چرخش نیافته در جدول ۷ ارائه شده است.

جدول ۷. ماتریس عاملی چرخش نیافته

سؤالات	مؤلفه‌ها				
	۱	۲	۳	۴	۵
۴	۰/۷۵۴				
۱۸	۰/۷۲۶				
۱۹	۰/۷۰۶				
۲۴	۰/۷۰۳				
۵	۰/۶۹۵				
۷	۰/۶۷۳				
۲	۰/۶۵۶				
۸	۰/۶۴۷				
۲۰	۰/۵۴۸				
۱۴	۰/۵۲۵				
۶	۰/۵۲۴				
۲۱	۰/۵۱۱				
۱۳	۰/۵۰۶				
۳	۰/۴۷۵				
۲۶		۰/۴۹۴			
۱		۰/۴۷۵			
۲۲			۰/۶۹۹		
۱۵			۰/۶۹۸		
۱۷			۰/۵۶۷		
۲۵			۰/۵۶۷		
۱۰				۰/۷۸۲	
۲۳				۰/۷۵۹	
۱۱				۰/۶۴۷	
۹				۰/۶۴۳	
۱۲					۰/۶۳۴
۱۶					۰/۵۲۰

نتایج جدول ۷، سهم متغیرها را در عامل‌ها قبل از چرخش نشان می‌دهد. اگر بارهای عاملی جلوی هر متغیر را به توان دو رسانده و با هم جمع کنیم، ارقام جدول ستون چرخش یافته به دست می‌آید. این ضرایب از یک سو

شکل ۲. مدل مقیاس انگیزش اجتماعی

جدول ۹. نتایج شاخص‌های برازش مدل پنج عاملی مقیاس انگیزش اجتماعی

متغیر	X ²	df	NFI	GFI	IFI	CFI	RMSEA
پنج عاملی	۵/۸۸۲	۲۸۹	۰/۹۰۳	۰/۸۸۹	۰/۸۹۸	۰/۸۹۹	۰/۰۶۴

۰/۶۰ می‌باشد. در این پژوهش، برای بررسی تحلیل عاملی تأییدی^۱ مقیاس انگیزش اجتماعی از برازش مدل استفاده شد که نتایج مدل در شکل ۲ ارائه شده است.

مدل شکل ۲ نشان داد که مقیاس انگیزش اجتماعی از ساختار پنج عاملی برخوردار است و از پنج عامل تشکیل شده است و این مدل پنج عاملی مقیاس از برازش مطلوبی برخوردار است. نتایج شاخص‌های برازش مدل پنج عاملی مقیاس انگیزش اجتماعی در جدول ۹ آمده است.

نتایج مندرج در جدول ۹ نشان می‌دهد که مدل پنج عاملی مقیاس انگیزش اجتماعی از برازش مطلوبی برخوردار بود. همچنین نتایج این جدول نشانگر آن است که تمام مقادیر برآورد مدل، معنادار هستند و هیچ یک از سوالات مقیاس نباید حذف شوند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از انجام این پژوهش، بررسی اعتباریابی مقیاس انگیزش اجتماعی در افراد مبتلا به ناتوانی جسمی-حرکتی، روانی و ذهنی در شهر یزد بود. نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد که انگیزش اجتماعی در افراد مبتلا به ناتوانی جسمی-حرکتی، روانی و ذهنی دارای روایی و پایایی مطلوب می‌باشد و می‌توان در ایران از این پرسشنامه در افراد مبتلا به ناتوانی جسمی-حرکتی، روانی و ذهنی استفاده کرد.

متخصصان بر این باورند که با افزایش جهانی شدن روان‌شناسی و زمینه‌های مرتبط، داشتن ابزارهای معتبر و روا که بتواند در بسیاری از زبان‌ها و فرهنگ‌ها استفاده شود، ضروری است (ون ویدنفلت و همکاران، ۲۰۰۵). هم‌چنین، با توجه به این که پژوهشگران توصیه کرده‌اند با تکرار مطالعه روان‌سنجی پرسش‌نامه‌های جدید در سایر فرهنگ‌ها با استفاده از روش‌های متفاوت انتخاب نمونه انجام شود (فام و همکاران، ۲۰۱۵)، هدف از انجام

۱. Confirmatory factor analysis (CFA)

افراد ناتوان در زمرهٔ اقشاری هستند که تأمین نیازهای دسترسی برای آن‌ها، مستلزم به کارگیری تدابیر و تمهیدات ویژه‌ای است، زیرا تأمین دسترسی و فرصت‌های برابر برای آحاد جامعه یکی از ارکان حقوق شهروندی و پیش نیاز سایر خدمات شغلی، آموزشی، بهداشتی، تفریحی، ورزشی و رفاهی است (خادمی کله‌لو و همکاران، ۱۴۰۲). مفهوم «برابرسازی فرصت‌ها» یک مفهوم کلیدی است که در سال‌های اخیر قرن بیستم در ادبیات جهانی و به‌ویژه در مجامع بین‌المللی و سازمان ملل متحد استفاده شده است. بر اساس این مفهوم، تمام جوامع در برابر همهٔ شهروندان خود در همهٔ ابعاد آموزشی، بهداشتی، اجتماعی، مسکن و... التزام خواهند داشت تا زمینه‌های برقراری فرصت‌های مساوی برای همه را فراهم سازند. در این صورت، گروهی از افراد جامعه نادیده گرفته نمی‌شوند و نگاه جامعه به افرادی که ممکن است به دلایلی همچون دیگران نباشند یا رفتار نکنند، نگاه یکسان و بدون تبعیضی خواهد بود (گرجی و شیرزاد نظری، ۱۳۹۷)، بنابراین، افراد ناتوان در جامعه به دلیل شرایطی که به آن مواجه هستند، از نظر انگیزش اجتماعی با چالش مواجه هستند که در این پژوهش جهت ارائه خدمات مناسب به افراد دارای ناتوانی به ارزیابی سطح انگیزش اجتماعی آن‌ها پرداخته شده است.

افراد دارای ناتوانی جسمی، حسی یا روانی به دلیل محدودیت‌های ویژه‌ای که با آن‌ها روبرو هستند، با چالش‌های فراوانی در زندگی روزمره مواجه‌اند. این محدودیت‌ها می‌توانند به صورت مستقیم بر کیفیت زندگی، ارتباطات اجتماعی، و مشارکت در فعالیت‌های جامعه اثر بگذارند. با توجه به این چالش‌ها، شناخت و ارزیابی دقیق نیازها و توانمندی‌های این افراد از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. انگیزش اجتماعی یکی از عناصر کلیدی در بهبود کیفیت زندگی این افراد محسوب می‌شود. از این رو، بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس انگیزش اجتماعی به روان‌شناسان و مشاورانی که با افراد دارای ناتوانی کمک می‌کنند تا ابزارهای مناسب برای سنجش انگیزش اجتماعی را توسعه داده و به درک بهتری از چگونگی حمایت از این گروه از افراد برسند (مئو و همکاران، ۲۰۲۲).

یکی از چالش‌های اصلی در سنجش انگیزش اجتماعی، یافتن ابزارهای دقیق و معتبری است که بتوانند به طور مؤثر این ویژگی را ارزیابی کنند. بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس انگیزش اجتماعی به ما کمک

می‌کند تا از صحت و اعتبار این ابزار اطمینان حاصل کنیم و بتوانیم نتایج قابل اعتمادی به دست آوریم. پژوهش در این زمینه می‌تواند به توسعه ابزارهای جدید و بهبود ابزارهای موجود کمک کند و به ما این امکان را بدهد که ارزیابی‌های دقیق‌تری در زمینهٔ سازگاری اجتماعی انجام دهیم (مالونی و همکاران، ۲۰۲۳). پژوهش حاضر همچون سایر مطالعات دارای محدودیت‌هایی بود. از جمله این که نمونهٔ استفاده شده در این پژوهش منحصر به شهر یزد بود، از این رو باید در تعمیم‌پذیری نتایج احتیاط لازم انجام گیرد. بنابراین پیشنهاد می‌شود که برای اطمینان بیشتر از پایایی مقیاس، بررسی در سایر مناطق جغرافیایی ایران انجام شود.

نتایج حاصل از این پژوهش مبنی بر سنجش انگیزش اجتماعی می‌تواند به توسعهٔ برنامه‌های مداخله‌ای و حمایتی که هدف آن‌ها ارتقای انگیزش اجتماعی و بهبود کیفیت زندگی افراد دارای ناتوانی است، کمک کند. این برنامه‌ها می‌توانند شامل آموزش‌های ویژه، فعالیت‌های اجتماعی و برنامه‌های توانبخشی باشند که به افراد دارای ناتوانی کمک می‌کند تا انگیزش اجتماعی خود را افزایش داده و مشارکت بیشتری در جامعه داشته باشند.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: این پژوهش برگرفته از رسالهٔ دکتری نویسندهٔ اول در رشتهٔ روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد است. هم‌چنین به منظور رعایت ملاحظات اخلاقی پژوهش، به شرکت‌کنندگان در خصوص داوطلبانه و اختیاری بودن شرکت در پژوهش و محرمانه نگه‌داشتن اطلاعات توضیح داده شد و از آنان رضایت‌نامه آگاهانه کتبی اخذ شد.

حامی مالی: این پژوهش در قالب رسالهٔ دکتری و بدون حمایت مالی می‌باشد.

نقش هر یک از نویسندگان: نویسندهٔ اول، پژوهشگر اصلی این مطالعه است که طرح پژوهش، جمع‌آوری داده‌ها را انجام داده است. نویسنده دوم، استاد راهنما این مطالعه بوده که نقش آنالیز داده‌ها، ویرایش و نویسنده مسئول مقاله است. نویسنده سوم در این مطالعه استاد مشاور و همکار در ویرایش مقاله می‌باشند.

تضاد منافع: نویسندگان هم‌چنین اعلام می‌دارند که در نتایج این پژوهش هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

تشکر و قدردانی: از تمامی شرکت‌کنندگان که در انجام این مطالعه مشارکت کردند، صمیمانه قدردانی می‌نمایم.

منابع

References

بهروزیان، بهروز؛ گنجی، محمد و نیکخواه قمصری، نرگس (۱۴۰۲). فراترکیب مطالعات ناتوانی در زمینه الگوی زندگی اجتماعی افراد دچار ناتوانی. *مجله رفاه اجتماعی*، ۲۳ (۸۸)، ۱۵۶-۱۰۷.

<https://doi.org/10.32598/refahj.23.88.2491.2>

خادمی کله‌لو، محمد؛ رحیمی، بهروز و رحیمی، محمدجواد (۱۴۰۲). بررسی تناسب میان آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و توزیع اشتغال در ایران. *پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی*، ۱۲ (۴)، ۷۳-۱۰۰.

<https://doi.org/10.22108/srsp.2024.139146.1938>

خدادادی، جمیله و قمرانی، امیر (۱۳۹۶). انگیزش اجتماعی، دیدگاهی جدید برای تبیین ابعاد پیچیده اختلال طیف اتیسم. *تعلیم و تربیت استثنایی*. ۶ (۱۴۹): ۵۹-۷۰.

https://exceptionaleducation.ir/article_1_1093-fa.html

سجادی، حمیرا و زنجری، نسبه (۱۳۹۴). معلولیت (ناتوانی) در ایران: شیوع، ویژگی‌ها و همبسته‌های اقتصادی و اجتماعی آن. *مجله آرشو توانبخشی*، ۱۶ (۱)، ۳۶-۴۷.

<http://rehabilitationj.uswr.ac.ir/article-1-1454-fa.html>

سلطانی‌فر، محمد و افتخار، پریسا (۱۳۹۲). انعکاس معلولیت در آثار سینمایی بر مبنای الگوهای معلولیت. *مجله مدیریت فرهنگی*، ۷ (۲۱)، ۷۷-۹۴.

<https://sid.ir/paper/199586/fa>

غفارپور نافچی، شهربانو و محمدی اصغر (۱۳۹۶). عوامل مؤثر بر پذیرش افراد دارای ناتوانی در جامعه (مطالعه موردی: شهرکرد). *مجله آرشو توانبخشی*، ۱۸ (۳)، ۲۰۲-۲۱۱.

<https://doi.org/10.21859/jrehab-1803202>

گرچی، علی‌اکبر و شیرزاد نظرلو، زهرا (۱۳۹۷). جایگاه حقوق معلولین در حوزه حقوق شهری. *مطالعات راهبردی سیاستگذاری عمومی*، ۸ (۲۶)، ۱۶۳-۱۳۷.

https://sspp.iranjournals.ir/article_30330.html

قیصری، سید فردین، شیخ، محمود، حومینان شریف آبادی، داود و باقرزاده، فضل‌الله (۱۴۰۳). مقایسه تمرینات بازی محور و سوارکاری بر ابعاد اجتماعی کلیدی استنفورد در نوجوانان مبتلا به اختلال طیف اتیسم: بررسی تئوری انگیزش اجتماعی. *دوماهنامه علمی - پژوهشی طب توانبخشی*، ۱۳ (۴).

<https://doi.org/10.22037/sjrm.2024.117308.3279>

Allen, J. B. (2005). Measuring social motivational orientations in sport: An examination of the construct validity of the SMOSS. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 3(2), 147-161.

<https://doi.org/10.1080/1612197X.2005.9671764>

Behroozian B, Ganji M, Nikkhah Qamsari N. (2023). A Meta Synthesis of disability studies and the pattern governing the social life of people with disabilities. *Social Welfare Quarterly*. 23(88), 107-156. [Persian]

<https://doi.org/10.32598/refahj.23.88.2491.2>

Bottini, S. (2018). Social reward processing in individuals with autism spectrum disorder: A systematic review of the social motivation hypothesis. *Research in autism spectrum disorders*, 45, 9-26. <https://doi.org/10.1016/j.rasd.2017.10.001>

Chevallier, C., Kohls, G., Troiani, V., Brodtkin, E. S., & Schultz, R. T. (2012). The social motivation theory of autism. *Trends in cognitive sciences*, 16(4), 231-239.

[https://www.cell.com/trends/cognitivesciences/abstract/S1364-6613\(12\)00052-6?large_figure=true](https://www.cell.com/trends/cognitivesciences/abstract/S1364-6613(12)00052-6?large_figure=true)

Ghafarpour Nafchi, S., & Mohammadi, A. (2017). Effective Factors Contributing to Acceptance of People With Disability in the Society (Case Study: Shahrekord). *Archives of Rehabilitation*, 18 (3), 202-211. [Persian] <https://doi.org/10.21859/jrehab-1803202>

Gorji, A., & Shirzad nazarloo, Z. (2018). The status of the rights of persons with disabilities in the field of urban rights. *Strategic Studies of public policy*, 8(26), 137-163. [Persian] https://sspp.iranjournals.ir/article_30330.html?lang=en

Khademi Kolahlou, M., Rahimi, B., & Rahimi, M. J. (2023). Proportion of Technical and Vocational Education and Training (TVET) and Distribution of Employment in Iran. *Strategic Research on Social Problems*, 12(4), 73-100. [Persian] <https://doi.org/10.22108/srsp.2024.139146.1938>

Kleiber, D. (2024). The legacy of Mihaly Csikszentmihalyi for leisure studies: An introduction to this special 'tribute' issue. *Journal of Leisure Research*, 55(5), 589-599. <https://doi.org/10.1037/rep0000343>

Kline, R. B. (2023). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford publications.

- Maloney, S. E., Sarafinowska, S., Weichselbaum, C., McCullough, K. B., Swift, R. G., Liu, Y., & Dougherty, J. D. (2023). A comprehensive assay of social motivation reveals sex-specific roles of autism-associated genes and oxytocin. *Cell reports methods*, 3(6).
<https://doi.org/10.1016/j.crmeth.2023.100504>
- Pham, M.N., Barbaro, N. & Shackelford, T.K. (2015). Development and Initial Validation of the Coalitional Mate Retention Inventory. *Evolutionary Psychological Science*, 1, 4-12.
<https://doi.org/10.1007/s40806-014-0001-5>
- Phillips, B. N., Iwanaga, K., Rumrill, S., Reyes, A., Wu, J. R., Fleming, A. R., & Chan, F. (2021). Development and validation of the social motivation scale in people with disabilities. *Rehabilitation Psychology*, 66(4), 589.
<https://doi.org/10.1037/rep0000343>
- Rudolph, K. D., & Bohn, L. E. (2014). Translating social motivation into action: Contributions of need for approval to children's social engagement. *Social Development*, 23(2), 376-394.
<https://doi.org/10.1111/sode.12050>
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2020). Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: Definitions, theory, practices, and future directions. *Contemporary educational psychology*, 61, 101860.
<https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2020.101860>
- Sajjadi, H., & Zanjari, N. (2015). Disability in Iran: Prevalence, Characteristics, and Socio-Economic Correlates. *Archives of Rehabilitation*, 16 (1), 36-47. [Persian] <http://rehabilitationj.uswr.ac.ir/article-1-1454-fa.html>
- Soltanifar, M., & Eftekhari, P. (2013). Portrayal of disability in feature films, based on disability models. *Journal of Cultural Management*, 7(21), 77-94. [Persian] <https://sid.ir/paper/199586/en>
- Van Widenfelt, B. M., Treffers, P. D., De Beurs, E., Siebelink, B. M., & Koudijs, E. (2005). Translation and cross-cultural adaptation of assessment instruments used in psychological research with children and families. *Clinical child and family psychology review*, 8, 135-147.
<https://doi.org/10.1007/s10567-005-4752-1>
- Veroff, J. (1978). Social motivation. *American Behavioral Scientist*, 21(5), 709-730.
<https://doi.org/10.1177/000276427802100506>